

krith 14_6

n/θ

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1996

Αγαπητοί φίλοι,

Βρίσκομαι στην Κρήτη και πάλι, με την ανόθευτη συγκίνηση της πρώτης φοράς.

Στο νησί των κοινωνικών και εθνικών αγώνων, στο νησί αυτών που πρωτοστάτησαν σε κάθε σταυροδρόμι της ιστορίας, που έδειξαν τον δρόμο, που επηρέασαν εξελίξεις.

Στο νησί που θεωρήθηκε προπύργιο του ΠΑΣΟΚ, που έδειξε λεβεντοσύνη σε δύσκολους καιρούς, που έδωσε πρωτιές σε κρίσιμες επιλογές.

Αγαπητοί φίλοι,

Υπάρχουν στιγμές στην ιστορία των κοινωνιών και των εθνών που συμπυκνώνουν με τον πιο καίριο τρόπο την έννοια της μεγάλης ευκαιρίας για το άνοιγμα μιας νέας εποχής. Η Κρήτη ξέρει καλά την έννοια αυτής της στιγμής. Τη γνώρισε όταν όλος ο μάχιμος λαός της με την ηγεσία του Ελευθερίου Βενιζέλου, άλλαξε δυναμικά την τροχιά της ιστορίας και άνοιξε το δρόμο της Ένωσης με την Ελλάδα. Κάθε κοινωνία και κάθε έθνος έχει στην πορεία του παρόμοιες στιγμές. Αν λαός και ηγεσία, εκμεταλλευτούν αποφασιστικά την συγκυρία, μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους για τη χώρα. Αν λαός και ηγεσία αποδειχθούν κατώτεροι των περιστάσεων, τότε, υπάρχει, όχι μόνον ο κίνδυνος να χαθεί μια μόνον ευκαιρία, αλλά να χαθεί μια αλυσίδα ευκαιριών. Για μικρές,

δε, χώρες σαν τη δική μας, δεν υπάρχει η πολυτέλεια να χάνουμε ευκαιρίες. Γιατί, πολύ πιο δύσκολα μετά, μπορούμε να δημιουργήσουμε νέες.

Αγαπητοί φίλοι,

Σήμερα, εδώ από την Κρήτη, αυτό το περίφανο κάστρο του ελληνισμού, θα ήθελα να μιλήσω για την ιστορική στιγμή που αντιμετωπίζει η χώρα. Για μια στιγμή που είναι -ή μπορεί να γίνει- το αντίθετο από τις στιγμές στις οποίες αναφέρεται η καθημερινή ρητορική. Η καθημερινή ρητορική των κομμάτων, των πολιτικών ηγεσιών, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αναφέρεται διαρκώς σε μια κρίση. Όλα θεωρούνται τμήματα της κρίσης. Συνηθίσαμε να μιλάμε για κρίση στην οικονομία, κρίση στους θεσμούς, κρίση στα κόμματα, κρίση στην πολιτική ζωή, κρίση -τέλος- κοινωνική και κρίση ηθική.

Δεν θα αμφισβητήσω την ύπαρξη αυτής της κρίσης. Θα αρνηθώ όμως έντονα και κατηγορηματικά τον χαρακτήρα που τείνει να προσλάβει η ερμηνεία της κρίσης. Δεν μιλάμε για μια χώρα που έχει παραιτηθεί, που έχει ηττηθεί και εισπράττει, τώρα, το τίμημα της ήττας. Αντιθέτως πιστεύω, ότι αυτό που ονομάζουμε «κρίση» είναι -ή μπορεί να γίνει- η μεγάλη ευκαιρία του τόπου. Είναι η ιστορική στιγμή για την Ελλάδα, όχι να πάει πίσω, αλλά να κάνει αποφασιστικά το μεγάλο βήμα προς τα μπρος.

Η Ελλάδα βρίσκεται πράγματι σε κρίση. Πρόκειται, όμως, όχι για ένα τέλος, αλλά για μια αρχή. Τελειώνει μια ολόκληρη περίοδος και ανατέλλει μια καινούργια. Ενώ, όμως, το παλαιό έχει τελεσίδικα τελειώσει, το καινούργιο δεν έχει ακόμα δείξει το καθαρό πρόσωπό του. Η κρίση, για την οποία όλοι μιλάμε, είναι απλώς η σύγκρουση ανάμεσα στο παλιό και το καινούργιο. Είναι η σύγκρουση ανάμεσα σε έναν κόσμο που απέρχεται και σε νέες δυνάμεις που εισέρχονται δυναμικά στο προσκήνιο. Η κρίση στην Ελλάδα δεν συνδέεται κατ' ανάγκην με την οπισθοδρόμηση και την καταστροφή. Πιστεύω -αντιθέτως- ακράδαντα, ότι βρισκόμαστε μπροστά στην χαραυγή μιας νέας ελπίδας. Πιστεύω ακράδαντα ότι την κρίση μπορούμε να την αντιστρέψουμε και να την μεταβάλλουμε στην απαρχή μιας νέας εποχής, μιας νέας πορείας του τόπου.

Αγαπητοί φίλοι,

Υπάρχει η Ελλάδα του «ωχαδελφισμού». Η Ελλάδα της ήσσονος προσπάθειας. Η Ελλάδα της αυθαιρεσίας, της ανομίας, η Ελλάδα της ευκολίας. Υπάρχει, πράγματι, η Ελλάδα της «αρπαχτής», των ρουσφετιών, της συναλλαγής και της διαφθοράς, η «κοινωνία των κολλητών», εναντίον της κοινωνίας των πολιτών.

Υπάρχει όμως και μια άλλη Ελλάδα. Η Ελλάδα της δημιουργίας, η Ελλάδα της προόδου, η Ελλάδα της δύναμης και της αξιοπρέπειας. Κοιτάξτε εδώ στην Κρήτη, τι δύναμη έχετε δείξει σε τόσες παραγωγικές σας πρωτοβουλίες. Υπάρχουν παραγωγικές

μονάδες-πρότυπο, με εξαγωγικό προσανατολισμό, μονάδες κερδοφόρες, που δεν έχουν τίποτε να ζηλέψουν από αντίστοιχες μονάδες του ευρωπαϊκού νότου. Κοιτάξτε το Πανεπιστήμιο και το Πολυτεχνείο της Κρήτης. Υπάρχουν τομείς, όπου επιστήμονες και ερευνητικές ομάδες βρίσκονται στην πρωτοπορία των αντίστοιχων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Ευρώπης. Υπάρχουν στην Κρήτη ξενοδοχειακές μονάδες με υψηλότατες παροχές και επαγγελματισμό που τις κατατάσσουν στις πρώτες θέσεις σε μια αυστηρή διεθνή αγορά. Υπάρχουν στην Κρήτη Δήμοι αλλά και Κοινότητες, που έχουν επιδείξει ένα ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο έργο με την αξιοποίηση των νέων θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Υπάρχουν στην Κρήτη κύτταρα πολιτισμού και πνευματικής παραγωγής που ακουμπάνε σταθερά σε πλούσια στρώματα μιας μεγάλης πνευματικής παράδοσης, σε επαφή όμως με τα σύγχρονα πολιτιστικά ρεύματα.

Όπως στην Κρήτη, παντού στην Ελλάδα υπάρχουν δύο παράλληλες Ελλάδες. Η Ελλάδα της κρίσης και η Ελλάδα της δημιουργίας. Χρέος μας είναι να τελειώνουμε με ό,τι καθηλώνει τον τόπο και να δώσουμε στις δυνάμεις της δημιουργίας τον πρώτο ρόλο. Αυτή είναι η πρόκληση της εποχής μας. Αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα της κοινωνίας μας. Αυτή είναι η ιστορική ευκαιρία της χώρας. Σ' αυτή την πρόκληση καλώ να ανταποκριθούν, όλες οι δημιουργικές δυνάμεις του τόπου, πέρα και έξω από κόμματα, πέρα και έξω από κομματικές γραμμές και περιχαρακώσεις. Αυτό είναι το μέλλον της χώρας. Και το μέλλον δεν έχει αποκλειστικούς ιδιοκτήτες ή διαχειριστές.

Τονίζω λοιπόν ότι πρέπει να αρνηθούμε την υποταγή στην κρίση και την μοιρολατρική κρισιολογία. Ήλθε η ώρα των μεγάλων πρωτοβουλιών, ήλθε η ώρα των μεγάλων αποφάσεων.

Εδώ από την Κρήτη ας ξεκινήσει το μήνυμα για μια νέα εποχή της Ελλάδας, για τη μεγάλη στροφή στο ρωμαλέο εκσυγχρονισμό των δομών και λειτουργιών της κοινωνίας μας.

Το όραμά μας για την Κρήτη είναι η ανάδειξη της σε οικονομικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής της Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου. Να γίνει βασικός κόμβος επικοινωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Ν-Α Μεσογείου σταυροδρόμι διαφορετικών πολιτισμών και πόλος έλξης για την συνεργασία στο εμπόριο, τον τουρισμό, την γεωργία, την εκπαίδευση και την τεχνολογία.

Να αποτελέσει σημείο αναφοράς και πρωτοβουλίας για την προώθηση της συνεργασίας των Μεσογειακών χωρών, την εδραίωση της ειρήνης και της οικονομικής ανάπτυξης.

Η Περιφέρεια, οι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, οι επαγγελματικοί φορείς της Κρήτης έχουν έγκαιρα συνειδητοποιήσει τις νέες δυνατότητες, τον νέο ρόλο της Κρήτης ως πύλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Μεσόγειο. Με ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό και επενδυτικό πρόγραμμα που θα αφορά όλους τους τομείς της Οικονομίας και περιλαμβάνει έργα μεγάλης πνοής, μπορούμε να θα διαμορφώσουμε μία νέα φυσιογνωμία και να ανοίξουμε μία νέα προοπτική ανάπτυξης για την Μεγαλόνησο. Η κυβέρνηση έχει επεξεργαστεί και εφαρμόζει

ήδη ένα Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Υποδομών, το οποίο θα σας περιγράψω με συντομία. Από αύριο, εγώ και υπουργοί της κυβέρνησης θα συζητήσουμε διεξοδικά με τους φορείς του νησιού για την καλύτερη εφαρμογή αυτού του Προγράμματος, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η γρήγορη ολοκλήρωσή του και η αξιοποίησή του.

Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Κρήτης περιλαμβάνει έργα στους τομείς της Ενέργειας, των Μεταφορών, των Επικοινωνιών, του Τουρισμού και της Γεωργίας :

1. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το ενεργειακό αποτελεί ίσως το οξύτερο αναπτυξιακό πρόβλημα της Κρήτης. Η ενεργειακή ζήτηση υπερβαίνει τις δυνατότητες του εγκατεστημένου συστήματος, με όλες τις γνωστές συνέπειες: συχνές διακοπές στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, αβεβαιότητα λειτουργίας παραγωγικών μονάδων και κίνδυνος καθολικής συσκότισης. Το επεισόδιο της 11ης Μαΐου αποκάλυψε με δραματικό τρόπο την σημερινή ανεπάρκεια του συστήματος και δείχνει ξεκάθαρα ότι ο καιρός των συζητήσεων και των τοπικών αντιπαραθέσεων τέλειωσε και ήρθε η ώρα της υπεύθυνης αντιμετώπισης του προβλήματος.

Οι εργασίες άμεσης ανακούφισης του συστήματος ξεκινούν αμέσως με την εγκατάσταση των δύο νέων αεριοστροβίλων στον Σταθμό των Χανίων, που σταδιακά θα αντικαταστήσουν τους σημερινούς στροβίλους παλιάς τεχνολογίας και δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Αντίθετα, η λειτουργία των νέων

μονάδων δεν συνεπάγεται καμία πρόσθετη περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής. Την οριστική λύση του ενεργειακού προβλήματος θα δώσει η κατασκευή του νέου Ατμο-Ηλεκτρικού σταθμού στον Αθερινόλακκο. Η ΔΕΗ προχωρεί ήδη στην αγορά της γης και καταρτίζει τα σχετικά συμβόλαια.

Εκτός από την εγκατάσταση των μονάδων παραγωγής, η Περιφέρεια της Κρήτης σε συνεργασία με την ΔΕΗ εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειακής οικονομίας με την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την εγκατάσταση ανεμογεννητριών, την κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών έργων, καθώς και μέτρα εξοικονόμησης και ορθολογικής διαχείρισης της ενέργειας.

Φαίνεται έτσι, ότι - έστω και με καθυστέρηση - βρισκόμαστε μπροστά σε μία σύγχρονη, περιβαλλοντικά καθαρή και μακροπρόθεσμη λύση του ενεργειακού προβλήματος της Κρήτης. Η κυβέρνηση δεσμεύεται να υλοποιήσει το πρόγραμμα αυτό σε όλες του τις συνιστώσες, παρά το υψηλό του κόστος. Στην προσπάθειά μας αυτή θέλουμε την υποστήριξη και την συμμετοχή της κρητικής κοινωνίας και των συλλογικών της φορέων. Θα πρέπει να μην λησμονούμε ότι κάθε καθυστέρηση, ανεβάζει το κόστος του έργου και ζημιώνει όχι μόνο την Εθνική Οικονομία, αλλά πρωτίστως την οικονομία της Κρήτης και υπονομεύει την δυνατότητά της να αναδειχθεί σε ένα σύγχρονο πόλο ανάπτυξης.

2. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η Κρήτη αποτελεί την νοτιότερη Ευρωπαϊκή Περιφέρεια, κατέχει μοναδική στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι των ναυτιλιακών και εμπορικών γραμμών της Μεσογείου και αυτό της δίνει την ευκαιρία να εξελιχθεί σε ασφαλή και αξιόπιστο Διεθνή Κόμβο Μεταφορών και Εμπορίου.

Η πολιτική της Κυβέρνησης στον τομέα των μεταφορών επιδιώκει να αναδειχθεί η Κρήτη σε **Διεθνές Κέντρο Συνδυασμένων Μεταφορών**, το οποίο θα ενταχθεί στον σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Πολιτική Μεταφορών. Στο πλαίσιο του Κέντρου αυτού, πρωταρχικό ρόλο θα διαδραματίσει το **Λιμάνι του Ηρακλείου** για τις θαλάσσιες μεταφορές σε συνδυασμό με το **Λιμάνι της Σούδας**, ενώ οι αερομεταφορές θα υποστηριχθούν από τα Αεροδρόμια Ηρακλείου και Χανίων, συνεπικουρούμενα από το Αεροδρόμιο Ανατολικής Κρήτης. Στο μεταφορικό δίκτυο εντάσσεται και ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, ο οποίος καταλήγοντας στο Καστέλι Κισσάμου συνδέεται ακτοπλοϊκά με το Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο TERN.

Η αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών της Κρήτης γίνεται με ένα πλέγμα έργων που είτε εκτελούνται ήδη ή έχουν προγραμματιστεί ν' αρχίσουν άμεσα, και το συνολικό κόστος των οποίων προσεγγίζει τα 70 Δις. Δρχ. Συγκεκριμένα :

- Ολοκληρώνεται στο μεγαλύτερο μέρος του ο Βόρειος Οδικός Άξονας της Κρήτης, και συμπληρώνεται το πλέγμα των κατακόρυφων οδικών συνδέσεων με την Νότια πλευρά. Ταυτόχρονα θα ξεκινήσουμε μία ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του Νότιου Άξονα, ο οποίος χρειάζεται συνδετικά έργα και αναβάθμιση υφισταμένων τμημάτων του.
- Εκτελούνται έργα αναβάθμισης της διακίνησης εμπορευμάτων στο λιμάνι του Ηρακλείου, και καταβάλλονται προσπάθειες για την αξιοποίηση της Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου και την διεύρυνση των θαλασσίων συνδέσεων με την Ιταλία, την Κύπρο και χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Σημαντικής κλίμακας έργα γίνονται επίσης στα λιμάνια Σούδας, Καστελλίου, Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου και Σητείας.

Στα αεροδρόμια ανοίγει μια νέα εποχή :

- Η υποδομή και τα κτίρια του αεροδρομίου Χανίων έχουν ήδη ολοκληρωθεί, όπως επίσης και το μεγαλύτερο μέρος των κτιριακών εγκαταστάσεων του αεροδρομίου Ηρακλείου. Το πιο σημαντικό όμως, είναι η απόφασή μας για την κατασκευή του Λοξού Διαδρόμου. Οι σχετικές προμελέτες είναι ήδη έτοιμες, και έχουν δεσμευθεί οι απαιτούμενοι πόροι για την χρηματοδότηση του από το Ανταποδοτικό Τέλος Αεροδρομίων, το γνωστό Σπατόσημο. Το έργο θα πραγματοποιηθεί με απολύτως συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα:

- Το επόμενο δεκαπενθήμερο υπογράφεται η ανάθεση των περιβαλλοντικών μελετών στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός 4 περίπου μηνών. Μετά την περάτωση τους θα προχωρήσουμε αμέσως στην **ενιαία** ανάθεση Μελέτης και Κατασκευής χωρίς άλλα ενδιάμεσα στάδια.

Επεκτείνεται επίσης το Αεροδρόμιο της Σητείας και με βάση την πρόσφατη μελέτη προχωρούμε στην ανάθεση του έργου. Τέλος, εξετάζεται η εκδήλωση ενδιαφέροντος Αυστριακών συμφερόντων για την κατασκευή και εκμετάλλευση του αυτοχρηματοδοτούμενου αεροδρομίου στον νομό Λασιθίου. Ο συνδυασμός των μεταφορικών υποδομών και αεροδρομίων θα πρέπει να εξετασθεί συνολικά για όλο το νησί έτσι ώστε να διαμορφωθούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες αξιοποίησης και βιωσιμότητας.

3. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η ύπαρξη σύγχρονης επικοινωνιακής υποδομής αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εκπαίδευση, την έρευνα, την προσέλκυση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας, αλλά και για την ποιοτική αναβάθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, της υγείας και του τουρισμού.

Με τα έργα που εκτελούνται, οι τηλεπικοινωνίες αναβαθμίζονται σημαντικά με στόχο την υψηλή αξιοπιστία, το μεγάλο εύρος υπηρεσιών και την μεγαλύτερη δυνατή κάλυψη.

Η στρατηγική θέση του νησιού ευνοεί την δικτύωση με άλλες χώρες, και η Κρήτη, διαθέτει ήδη δύο κόμβους που συνδέουν την χώρα μας την Μέση Ανατολή, την Κύπρο και την Γαλλία και μέσω αυτών με τα διεθνή τηλεπικοινωνιακά δίκτυα.

Πέραν των μεγάλων πόλεων στις οποίες υπάρχει επαρκής ανάπτυξη των αστικών δικτύων, ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την κάλυψη ορεινών και δύσβατων περιοχών με το ειδικό πρόγραμμα εξοπλισμού οικισμών με Ραδιοσυστήματα. Παράλληλα, συνεχίζεται η εγκατάσταση ψηφιακών παροχών, που στο τέλος του '96 θα αποτελούν το 56% του συνόλου των παροχών και το 2000 θα υπερβούν το 78%. Συγκριτικά αναφέρω ότι το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι σήμερα 40%.

Η Κυβέρνηση προωθεί τον χαρακτηρισμό του νησιού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως “περιοχής ευρείας ζώνης επικοινωνιών”. Ο στόχος αυτός προϋποθέτει σύγχρονη επικοινωνιακή υποδομή και ύπαρξη ισχυρού ερευνητικού δυναμικού στον τομέα των επικοινωνιών και δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις για την προτιμησιακή εφαρμογή πρωτοποριακών τεχνολογιών επικοινωνίας στο πλαίσιο σχετικών πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Τουρισμός αποτελεί τον δυναμικότερο τομέα της Κρητικής Οικονομίας, ο οποίος συμπαρέσυρε σε μία έντονη αναπτυξιακή (αν και όχι πάντα σχεδιασμένη) τροχιά και τις άλλες παραγωγικές

δραστηριότητες. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιού στον τομέα του Τουρισμού είναι μεγάλα: Μοναδικό κλίμα και σταθερότητα καιρού, φυσική ομορφιά, μακραίωνη ιστορία με πλούτο ιστορικών πόλεων και μνημείων, ζωντανό λαϊκό πολιτισμό. Παράλληλα η Κρήτη διαθέτει σημαντικές τουριστικές εγκαταστάσεις, μία δυναμική επιχειρηματική κοινότητα και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων αυτών υπάρχουν δυνατότητες σημαντικής περαιτέρω ανάπτυξης, ιδιαίτερα αν ξεπεραστούν τα προβλήματα που επισώρευσε η ίδια η τουριστική δραστηριότητα και τα οποία δεν έχουν ακόμη αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη του Τουρισμού στην Κρήτη είναι η ανισορροπία ανάμεσα στην ραγδαία αύξηση της τουριστικής ζήτησης και στην επάρκεια των βασικών υποδομών του νησιού: Οδικό δίκτυο, κατάσταση αεροδρομίων και λιμανιών, έλλειψη συγκοινωνιών και τηλεπικοινωνιών, το πρόβλημα της διάθεσης των απορριμμάτων, κλπ. Τα μεγάλα έργα που γίνονται σήμερα στην Κρήτη για την ανάπτυξη των υποδομών θα βελτιώσουν δραστικά το επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών και θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα του Κρητικού Τουρισμού. Χρειάζονται όμως να προσέξουμε και άλλα ζητήματα :

Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι η αυθαίρετη δόμηση που ανατρέπει την ορθολογική οικιστική ανάπτυξη και υποβαθμίζει το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Η πολιτεία πρέπει να πάψει να ανέχεται την αυθαιρεσία και την παραικονομία του Τουρισμού και

να εντείνει την προσπάθεια της για την ολοκλήρωση και εφαρμογή ενός σύγχρονου Χωροταξικού Σχεδίου, το οποίο θα εξασφαλίζει την προστασία και αναβάθμιση του οικιστικού ιστού στις τουριστικές περιοχές, την σχεδιασμένη εγκατάσταση και επέκταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και τον έλεγχο των χρήσεων γης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή πολιτική πρέπει να επιδιώκει μια πιο ισόρροπη γεωγραφική κατανομή των τουριστικών δραστηριοτήτων. Ο τουρισμός στον Νότιο άξονα και στις εσωτερικές ζώνες πρέπει να ενισχυθεί. Αντίστοιχα, πρέπει να ελεγχθεί η απρογραμμάτιστη ανάπτυξη στο Βόρειο Άξονα του νησιού ιδιαίτερα στις περιοχές με υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων, οι οποίες έχουν ως συνέπεια την υποβάθμιση ή και την καταστροφή του περιβάλλοντος.

Η πολιτική μας στον τομέα του Τουρισμού έχει στόχο τον συνδυασμό και την σύμμετρη αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων όλου του νησιού, έτσι ώστε η ανάπτυξη να είναι μακροπρόθεσμη, ισόρροπη και βιώσιμη. Σε γενικές γραμμές επιδιώκουμε τα εξής:

1. Ανάδειξη πολιτιστικών περιοχών και ένταξη τους στην αγορά του Τουρισμού. Εδώ εντάσσονται οι αναπλάσεις παραδοσιακών αστικών κέντρων και η αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων και μνημείων. Μελετάται τουλάχιστον μία μεγάλης έκτασης παρέμβαση σε κάθε περιοχή, όπως για παράδειγμα το Αρχαιολογικό και Οικολογικό Πάρκο της Κνωσού, το Αρχαιολογικό Πάρκο Ελεύθερνας, η ευρύτερη περιοχή Πρεβέλης. Επίσης η ίδρυση

πολιτιστικών κέντρων, η αναβάθμιση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και η οργανωμένη προβολή του Κρητικού Πολιτισμού με σύγχρονα μέσα.

2. Δεύτερος στόχος είναι η επέκταση της τουριστικής περιόδου και η ανάπτυξη νέων μορφών Τουρισμού, (χειμερινός, συνεδριακός, αγροτικός, κλπ), με την αξιοποίηση των έργων τουριστικής υποδομής, την κατασκευή λιμανιών αναψυχής, και την δημιουργία συνεδριακών εγκαταστάσεων. Με τα έργα διαχείρισης ακτών και μικρών νησιών, την προστασία δασών και βιοτόπων αναδεικνύονται οι φυσικοί πόροι του νησιού και δημιουργούν νέες προοπτικές τουριστικής εκμετάλλευσης.

3. Πρέπει επίσης να αναληφθεί η πρωτοβουλία από τους ίδιους τους τουριστικούς παράγοντες και τους φορείς του νησιού, με σκοπό την διαμόρφωση μιας μακροχρόνιας στρατηγικής για τον τουρισμό της Κρήτης, την έγκαιρη πρόβλεψη των απαιτούμενων υποδομών, την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, την αυτοχρηματοδότηση έργων που ωφελούν κυρίως τον τουρισμό, την κατάρτιση του προσωπικού σε σύγχρονες γνώσεις και ειδικότητες.

5. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η θεαματική οικονομική βελτίωση της Κρήτης κατά την τελευταία εικοσαετία βασίστηκε κυρίως στην γεωργία και στον τουρισμό. Ο πρωτογενής τομέας παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία του νησιού, αφού η συμβολή του ανέρχεται περίπου στο 1/3 του

προϊόντος της περιφέρειας, σε σύγκριση με το 18% περίπου του εθνικού μέσου όρου.

Η Κρήτη διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον πρωτογενή τομέα, και πρέπει να δούμε πως θα αξιοποιηθούν καλύτερα. Στόχος μας είναι η προσαρμογή της γεωργίας στις συνθήκες της Ενιαίας Αγοράς με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραδοσιακών καλλιεργειών, την ανάπτυξη νέων προϊόντων που αξιοποιούν το ευνοϊκό κλίμα, τον εκσυγχρονισμό της κτηνοτροφίας και την ενίσχυση της αλιείας και του δασικού πλούτου.

Για να πετύχουμε αυτό τον στόχο, πρέπει να εξασφαλίσουμε τις κατάλληλες υποδομές άρδευσης, διακίνησης και εμπορίας προϊόντων, να φροντίσουμε για την κατάρτιση του αγροτικού δυναμικού σε σύγχρονες τεχνολογίες και να στηρίξουμε τις τοπικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Βασική προτεραιότητα αποτελεί η άρδευση με την αξιοποίηση των υδατικών πόρων της Κρήτης. Σε όλους τους νομούς βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών και αρδευτικών δικτύων, συνολικού κόστους της τάξεως των 20 Δις. δρχ. Με τα έργα αυτά θα αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των αρδευομένων εκτάσεων. Παρ' όλα αυτά γνωρίζουμε ότι οι ανάγκες δεν έχουν ακόμη αντιμετωπισθεί. Η άρδευση θα εξακολουθήσει να παραμένει βασική μας προτεραιότητα και στο άμεσο μέλλον.

Για να διευκολυνθεί η διακίνηση και εμπορία των προϊόντων ενισχύεται το αγροτικό οδικό δίκτυο και θα πρέπει να εξετασθεί η δημιουργία εμπορευματικών σταθμών αερομεταφοράς προϊόντων με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα της Περιφέρειας και με αυτοχρηματοδότηση. Δημιουργούνται επίσης υποδομές για την τυποποίηση, την διασφάλιση ποιότητας και την σήμανση των αγροτικών προϊόντων, με στόχο την επώνυμη παραγωγή και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους στις ξένες αγορές.

Βασικός στόχος του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης είναι η αναβάθμιση του αγροτικού χώρου με την προστασία της αγροτικής γης και την σύνδεση πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με την δημιουργία σύγχρονων μονάδων συσκευασίας και μεταποίησης των προϊόντων. Υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στην ποιότητα της αγροτικής ζωής και την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της Κρήτης. Για το λόγο αυτό, ενισχύουμε την ανάπτυξη των αγροτικών οικισμών, την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάδειξη της ξεχωριστής ταυτότητας του αγροτικού χώρου.

Πέρα όμως από τα αναπτυξιακά έργα και την ενίσχυση των αγροτικών επιχειρήσεων, πρέπει να φανούμε τολμηροί και στην αλλαγή ορισμένων αρνητικών καταστάσεων, που ξεκίνησαν κάποτε σαν γραφικότητες, αλλά σήμερα απειλούν όχι μόνο την αγροτική παραγωγή και την ήρεμη ζωή στην ύπαιθρο, αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης όλου του νησιού. Αναφέρομαι στα φαινόμενα της ζωοκλοπής, της καταπάτησης αγρών, της οπλοφορίας και οπλοχρησίας που έχουν λάβει πλέον ανεξέλεγκτες διαστάσεις.

Ισχυρίζονται μερικοί ότι τα φαινόμενα αυτά συμβολίζουν την παλικαριά και τον ανυπότακτο χαρακτήρα του νησιού. Νομίζω πώς αυτό αποτελεί μεγάλη προσβολή στους ηρωικούς αγώνες της Κρήτης εναντίον των κατακτητών κάθε προέλευσης. Δεν ήταν οι καταπατητές που έδωσαν την Μάχη της Κρήτης, ούτε οι ζωοκλέφτες που έκαναν αντίσταση στην Χούντα. Την παλικαριά του νησιού δεν την εκφράζουν οι “παλικαράδες”, αλλά η γενναιότητα και η αυταπάρνηση που έδειξε ο λαός της Κρήτης σε δύσκολες και επικίνδυνες εποχές.

Εάν αδιαφορήσουμε για το πρόβλημα αυτό, δεν είναι μόνο ότι θα προσβάλλουμε την Ιστορία της Κρήτης, αλλά θα βρεθούμε αντιμέτωποι με ακόμα χειρότερες καταστάσεις οργανωμένου εγκλήματος και διακίνησης όπλων. Πρέπει να αντιδράσουμε άμεσα και αποφασιστικά. Να αγωνιστούμε όλοι για να παραμείνει η Κρήτη το σύμβολο της ελευθερίας και της γενναιότητας και να μην αφήσουμε την ψύχωση των όπλων να απλωθεί στην ύπαιθρο και να δηλητηριάσει τις κοινωνικές εκδηλώσεις.

Η Πολιτεία θα φροντίσει για την ενίσχυση της αγροφυλακής, την εφαρμογή της νομοθεσίας για τους βοσκότοπους, την παραδειγματική τιμωρία της ζωοκλοπής. Μαζί με την τοπική κοινωνία, να συνεργαστούμε για να σταματήσει η εμπορία, η κατοχή και η χρήση των όπλων. Να μην ανεχθούμε πια **την σπατάλη της ανθρώπινης ζωής**, απλώς και μόνο επειδή μερικοί θέλουν να επιδειχθούν και δήθεν να μιμηθούν ένα ηρωικό παρελθόν με το οποίο δεν είχαν ποτέ καμμία σχέση.

6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Στις μέρες μας, η ύπαρξη σε μία περιοχή δυναμικών ερευνητικών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με πλούσια ερευνητική παραγωγή σε σύγχρονους τομείς υψηλής τεχνολογίας αποτελεί μοναδικό απόκτημα και πλεονέκτημα. Η ύπαρξη παραδοσιακής βιομηχανίας στην περιοχή δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων και επιχειρήσεων. Περισσότερο βαρύνει η επάρκεια των μεταφορών, της ενέργειας και των επικοινωνιακών υποδομών, η ύπαρξη σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών, η διαθεσιμότητα γης και η ύπαρξη καλά καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Σήμερα στην Κρήτη οι προϋποθέσεις αυτές σε μεγάλο βαθμό υπάρχουν και συμπληρώνονται.

Μετά από μια δεκαπενταετία ανάπτυξης του πανεπιστημιακού και ερευνητικού συστήματος, η Κρήτη διαθέτει:

- Ένα πλήρες, αποκεντρωμένο Πανεπιστήμιο με λαμπρές επιδόσεις στις θετικές, ανθρωπιστικές και ιατρικές επιστήμες.
- Το Πολυτεχνείο στα Χανιά με ισχυρούς τομείς υψηλής τεχνολογίας.
- Το Ιδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ITE) που με την ποιότητα της δουλειάς του έχει αναδειχθεί σε ερευνητικό κέντρο διεθνούς φήμης.
- Το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας (ΙΘΑΒΙΚ) με το σημαντικό έργο που διεξάγει .

- Το Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης, που φιλοδοξεί να αποτελέσει χώρο εγκατάστασης επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας για την αξιοποίηση της ερευνητικής δραστηριότητας του ΙΤΕ.

Παράλληλα, το Μεσογειακό Αγροτικό Ινστιτούτο παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση σε σύγχρονους τομείς της γεωργίας και του περιβάλλοντος, ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος του ΤΕΙ στην κατάρτιση σε σύγχρονα επαγγέλματα.

Θα πρέπει εδώ να αναφέρω ότι σημαντικοί πόροι του 2ου ΚΠΣ διατίθενται για την ολοκλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων και των υποδομών των ιδρυμάτων αυτών. Με όλο αυτό το πλέγμα εκπαίδευσης, έρευνας και τεχνολογίας, μπορούμε να κάνουμε την Κρήτη πόλο έλξης, σύγχρονων επενδύσεων για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και κέντρο κατάρτισης που θα απευθύνεται σε όλη την Μεσόγειο.

Για να πετύχουμε αυτό, πρέπει να δώσουμε έμφαση :

- στην υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης και της έρευνας
- στην εξωστρέφεια, τις διεθνείς συνεργασίες και την ανταγωνιστικότητα
- στην προώθηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων, και όχι αποσπασματικές ενέργειες

Χρέος της Πολιτείας είναι να αναγνωρίσει την σημασία αυτής της προσπάθειας και να την συνδράμει. Να αντιμετωπίσει με θάρρος και πρωτοβουλία τα προβλήματα των πανεπιστημιακών και των

ερευνητών που ζουν εδώ και δημιουργούν, παρά τις αντιξόότητες των μεγάλων αποστάσεων και της έλλειψης υποδομών.

Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε το εξαίρετο επιστημονικό δυναμικό της Κρήτης και να του δώσουμε τη θέση που του αξίζει.

7. Η ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η προοπτική ανάδειξης της Κρήτης σε αναπτυξιακό κέντρο της Μεσογείου δεν είναι ανεδαφική, όπως ίσως θα ακουγότανε μερικά χρόνια πριν, αλλά βασίζεται στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Μεσογείου και η διαδικασία μείωσης των εντάσεων και ειρήνευσης της Μέσης Ανατολής. Η Ευρωπαϊκή πολιτική προς τις χώρες της Μεσογείου- γνωστή ως "Πολιτική Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας" - αποτελεί σήμερα έναν από τους πυλώνες της κοινής Ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής. Οι βασικοί στόχοι της πολιτικής αυτής είναι:

- α) να εμπεδώσει την ειρήνη και την σταθερότητα στην περιοχή,
- β) να ενισχύσει τις προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης,
- και
- γ) να προωθήσει την κοινωνική και πολιτισμική συνεργασία.

Η Συνεργασία προετοιμάζει τις εμπλεκόμενες χώρες για την υπογραφή μιας νέας γενιάς Ευρωμεσογειακών Συμφωνιών που θα ενισχύσουν τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις και την μετάβαση των χωρών αυτών σε οικονομίες της αγοράς. Στον πολιτικό τομέα

περιλαμβάνονται αναφορές στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στην ανάγκη των σχέσεων διαλόγου και καλής γειτονίας, αρχές που για πρώτη φορά προβάλλονται συνολικά στην περιοχή, αρχές που όλες οι συμμετέχουσες χώρες -συμπεριλαμβανομένης ακόμα και της Τουρκίας- οφείλουν να σεβαστούν.

Στον οικονομικό τομέα προβλέπεται η σταδιακή άρση δασμών και εμποδίων με την δημιουργία Ζώνης Ελεύθερων Ανταλλαγών, η συνεργασία για τον εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η τεχνολογική συνεργασία, η προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και η άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν τις επενδύσεις. Ειδική έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη διασυνοριακών συνεργασιών στις τηλεπτικοινωνίες, τον τουρισμό, το περιβάλλον, τα ενεργειακά δίκτυα την έρευνα και τεχνολογία. Οι διασυνοριακές αυτές δράσεις θα αποτελέσουν το υπόβαθρο για την διαμόρφωση κοινών περιφερειακών πολιτικών στην Μεσόγειο με την συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα ως κατεξοχήν Μεσογειακή χώρα της κοινότητας, με παραδοσιακά καλές σχέσεις με τις χώρες της Ν.Α. Μεσογείου πρέπει να αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο για την προώθηση και υλοποίηση αυτής της Ευρωμεσογειακής συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η Κρήτη βρίσκεται ήδη στην πρώτη γραμμή. Η Περιφέρεια της Κρήτης έχει ήδη να επιδείξει σημαντικό έργο συνεργασιών με φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, επαγγελματικές οργανώσεις και κρατικούς φορείς χωρών της Μεσογείου. Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να συνεχιστούν με την

αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων που δημιουργεί το πρόγραμμα MEDA και να διαμορφώσουν μόνιμες συνεργασίες ενταγμένες στην νέα αναπτυξιακή προοπτική της Κρήτης και το νέο ρόλο της στην Μεσόγειο.

Αγαπητοί φίλοι,

Αυτό είναι το όραμά μας για την Κρήτη. Είναι μέρος του οράματός μας για την Ελλάδα.

Στις προσπάθειές μας αυτές έχουμε τροχοπέδη την τουρκική επιθετικότητα κατά της Ελλάδας.

Η τουρκική πολιτική με στόχους και μέσα άλλων εποχών υπονομεύει την σταθερότητα στην περιοχή. Αντιστρατεύεται τις αξίες και τις αρχές πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε ο Ελληνικός και ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός. Αυτή η πολιτική είναι αδιέξοδη. Η Ελλάδα θα αντισταθεί με κάθε μέσο σ' αυτή την πολιτική. Δεν διεκδικούμε τίποτα αλλά και δεν παραχωρούμε τίποτα. Η κυβέρνηση, όλες οι πολιτικές δυνάμεις, ο Ελληνισμός μέσα κι έξω από την χώρα συσπειρωμένος και με ψυχραιμία μπορούν να αντιμετωπίσουν κάθε απειλή. Οι διπλωματικές μας υπηρεσίες, οι ένοπλές μας δυνάμεις, ο κρατικός μηχανισμός, συντονισμένοι δραστηριοποιούνται και παρακολουθούν τις εξελίξεις προάγοντας και προασπίζοντας τα εθνικά μας συμφέροντα.

Χρειάζεται ωστόσο μια πατριωτική συσπείρωση.

Πατριωτισμός σήμερα δεν είναι να βγούμε στους δρόμους ή να πάρουμε τα βουνά. Είναι πώς ο καθένας από την θέση του, την δουλειά του, τις δυνατότητές του συμβάλλει στις πολιτικές που κάνουν την Ελλάδα ισχυρή στο εσωτερικό μέτωπο με κύρος και επιρροή στα διάφορα κέντρα αποφάσεων. Πως διαμορφώνουμε συμμαχίες, πως διατυπώνουμε επιχειρήματα, πως πείθουμε για τα δίκαια μας σε ένα κόσμο αλληλεξάρτησης και διαπλοκής οικονομικών συμφερόντων. Αυτό είναι το στοίχημα μας και θα το κερδίσουμε όσο κι αν είναι ο αγώνας μακρύς και επίπονος.

Μιλώ εδώ και δύο δρασκελιές δίπλα μας είναι η Γαύδος. Όποιος αμφισβητεί την Γαύδο είναι σαν να αμφισβητεί την Κρήτη, όποιος αμφισβητεί την Κρήτη είναι καταδικασμένος. Δεν έχω να προσθέσω τίποτα άλλο στο θέμα αυτό.

Αγαπητοί φίλοι,

Ένα κεντρικό σημείο συζητήσεων αυτές τις μέρες είναι το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Μερικοί προσπαθούν να παρουσιάσουν το Συνέδριο, ως ένα πεδίο προσωπικών αντιπαραθέσεων. Εκφράζουν τη νοοτροπία της κρίσης. Εγώ δεν αισθάνομαι ως κομμάτι της κρίσης. Θεωρώ ότι το ΠΑΣΟΚ είναι δύναμη υπέρβασης της κρίσης, δύναμη πρωτοβουλίας και πρωτοπορίας της ελληνικής κοινωνίας. Το Συνέδριο μας θα επικυρώσει την ενότητα της παράταξής μας. Θα επισφραγίσει την ανανέωση του ιδεολογικού και πολιτικού μας λόγου. Θα ανοίξει δυναμικά το δρόμο για μια ανανέωση των σχέσεών μας με τις δυνάμεις πρωτοπορίας της ελληνικής

κοινωνίας. Το ΠΑΣΟΚ θα βγει από το Συνέδριο ενωμένο και ανανεωμένο. Θα βγει με την δυναμική μιας νέας νίκης.

Όταν μιλάω για νίκη δεν μιλάω για τη νίκη στις επόμενες εκλογές, στο τέλος αυτής της κυβερνητικής τετραετίας. Θα γιορτάσουμε όλοι αυτή τη νίκη στις επόμενες εκλογές. Μιλάω για κάτι περισσότερο. Μιλάω για μια νίκη, όχι μόνον του κόμματός μας και της παράταξής μας, αλλά για την νίκη του καινούργιου απέναντι στο παλιό. Για μια νίκη της Ελλάδας της δημιουργίας απέναντι σε ό,τι θέλει να μας καθηλώσει στο παρελθόν. Μιλάω για τη δημιουργία μιας ισχυρής Ελλάδας πάνω στα ερείπια ενός απαρχαιωμένου και αποτελματωμένου σκηνικού.

Το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ θα είναι η αφετηρία μιας συνολικής ανασύνθεσης του πολιτικού σκηνικού. Από το ΠΑΣΟΚ θα δοθεί το σύνθημα μιας νέας εποχής, που θα συμπαρασύρει σε θετική κατεύθυνση το σύνολο της πολιτικής μας ζωής. Στο ΠΑΣΟΚ θα δώσουμε καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις στα προβλήματα της χώρας. Καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις στις κομματικές μας λειτουργίες, ώστε να δώσουμε αποτελεσματικές απαντήσεις και στη διακυβέρνηση της χώρας.

Αγαπητοί φίλοι,

Η Κρήτη είναι ο τόπος από τον οποίο αρμόζει να δώσουμε με δύναμη το μήνυμα της νέας εποχής που θέλουμε να δημιουργήσουμε. Με τους Κρητικούς μπροστάρηδες σ' αυτή την εθνική προσπάθεια θα πετύχουμε.

Εμπρός για μια ισχυρή Ελλάδα. Μια Ελλάδα της δημιουργίας και της προόδου. Μια Ελλάδα εξωστρεφή και όχι εσωστρεφή, μια Ελλάδα επιθετική και όχι αμυντική στο διεθνές περιβάλλον, μια Ελλάδα ισότιμο εταίρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι Ελλάδα της περιφέρειας της Ευρώπης. Εμπρός για μια νέα εποχή για το ΠΑΣΟΚ, μια νέα εποχή για την Ελλάδα.

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΤΟΥ ΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 1996

Αγαπητοί φίλοι,

Βρίσκομαι στην Κρήτη και πάλι, με την ανόθευτη συγκίνηση της πρώτης φοράς.

Στο νησί των κοινωνικών και εθνικών αγώνων, στο νησί αυτών που πρωτοστάτησαν σε κάθε σταυροδρόμι της ιστορίας, που έδειξαν τον δρόμο, που επηρέασαν εξελίξεις.

Θεωρηθείτε

Στο νησί που ~~ταυτίσθηκε με~~ προπύργιο του ΠΑΣΟΚ, που έδειξε λεβεντοσύνη σε δύσκολους καιρούς, που έδωσε πρωτιές σε κρίσιμες επιλογές.

Αγαπητοί φίλοι,

Υπάρχουν στιγμές στην ιστορία των κοινωνιών και των εθνών που συμπυκνώνουν με τον πιο καίριο τρόπο την έννοια της μεγάλης ευκαιρίας για το άνοιγμα μιας νέας εποχής. Η Κρήτη ξέρει καλά την έννοια αυτής της στιγμής, ^{την περίοδο} όταν ο μάχιμος λαός της με την ηγεσία του Ελευθερίου Βενιζέλου, άλλαξε δυναμικά την τροχιά της ιστορίας και άνοιξε το δρόμο της Ένωσης με την Ελλάδα. Κάθε κοινωνία και κάθε έθνος έχει στην πορεία του παρόμοιες στιγμές. Αν λαός και ηγεσία, εκμεταλλευτούν αποφασιστικά την συγκυρία, μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους για τη χώρα. Αν λαός και ηγεσία αποδειχθούν κατώτεροι των περιστάσεων, τότε, υπάρχει, όχι μόνον ο κίνδυνος να χαθεί μια μόνον ευκαιρία, αλλά να χαθεί μια αλυσίδα ευκαιριών. Για μικρές, δε, χώρες σαν τη δική μας, δεν

υπάρχει η πολυτέλεια να χάνουμε ευκαιρίες. Γιατί, πολύ πιο δύσκολα μετά, μπορούμε να δημιουργήσουμε νέες.

Αγαπητοί φίλοι,

Σήμερα, εδώ από την Κρήτη, αυτό το περήφανο κάστρο του ελληνισμού, θα ήθελα να μιλήσω για την ιστορική στιγμή που αντιμετωπίζει η χώρα. Για μια στιγμή που είναι -ή μπορεί να γίνει- *νυ συγρέεις σις σωσίες αυτόρεις και* ^ν αντίθετο από την καθημερινή ρητορική. Η καθημερινή ρητορική των κομμάτων, των πολιτικών ηγεσιών, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αναφέρεται διαρκώς σε μια κρίση. Όλα θεωρούνται τμήματα της κρίσης. Συνηθίσαμε να μιλάμε για κρίση στην οικονομία, κρίση στους θεσμούς, κρίση στα κόμματα, κρίση στην πολιτική ζωή, κρίση -τέλος- κοινωνική και κρίση ηθική.

Δεν θα αμφισβητήσω την ύπαρξη αυτής της κρίσης. Θα αρνηθώ όμως έντονα και κατηγορηματικά τον χαρακτήρα που τείνει να προσλάβει η ερμηνεία της κρίσης. Δεν μιλάμε για μια χώρα που έχει παραιτηθεί, που έχει ηττηθεί και εισπράττει, τώρα, το τίμημα της ήττας. Αντιθέτως πιστεύω, ότι αυτό που ονομάζουμε «κρίση» είναι -ή μπορεί να γίνει- η μεγάλη ευκαιρία του τόπου. Είναι η ιστορική στιγμή για την Ελλάδα, όχι να πάει πίσω, αλλά να κάνει αποφασιστικά το μεγάλο βήμα προς τα μπρος.

Η Ελλάδα βρίσκεται πράγματι σε κρίση. Πρόκειται, όμως, όχι για ένα τέλος, αλλά για μια αρχή. Τελειώνει μια ολόκληρη περίοδος και ανατέλλει μια καινούργια. Ενώ, όμως, το παλαιό έχει τελεσίδικα τελειώσει, το καινούργιο δεν έχει ακόμα δείξει το καθαρό πρόσωπό του. Η κρίση, για την οποία όλοι μιλάμε, είναι απλώς η σύγκρουση ανάμεσα στο παλιό και το καινούργιο. Είναι η σύγκρουση ανάμεσα σε έναν κόσμο που απέρχεται και σε νέες δυνάμεις που εισέρχονται δυναμικά στο προσκήνιο. Η κρίση στην Ελλάδα δεν συνδέεται κατ' ανάγκην με την οπισθοδρόμηση και την καταστροφή. Πιστεύω -αντιθέτως- ακράδαντα, ότι βρισκόμαστε μπροστά στην χαραυγή μιας νέας ελπίδας. Πιστεύω ακράδαντα ότι την κρίση μπορούμε να την αντιστρέψουμε και να την μεταβάλλουμε στην απαρχή μιας νέας εποχής, μιας νέας πτορείας του τόπου.

Αγαπητοί φίλοι,

Υπάρχει η Ελλάδα του «ωχαδελφισμού». Η Ελλάδα της ήσσονος προσπάθειας. Η Ελλάδα της αυθαιρεσίας, της ανομίας, η Ελλάδα της ευκολίας. Υπάρχει, πράγματι, η Ελλάδα της «αρπαχτής», των ρουσφετιών, της συναλλαγής και της διαφθοράς, η «κοινωνία των κολλητών», εναντίον της κοινωνίας των πολιτών.

Υπάρχει όμως και μια άλλη Ελλάδα. Η Ελλάδα της δημιουργίας, η Ελλάδα της προόδου, η Ελλάδα της δύναμης και της αξιοπρέπειας. Κοιτάξτε εδώ στην Κρήτη, τι δύναμη έχετε δείξει σε τόσες παραγωγικές σας πρωτοβουλίες. Υπάρχουν παραγωγικές

μονάδες-πρότυπο, με εξαγωγικό προσανατολισμό, μονάδες κερδοφόρες, που δεν έχουν τίποτε να ζηλέψουν από αντίστοιχες ^{το ΙΤΕ} + μονάδες του ευρωπαϊκού νότου. Κοιτάξτε το Πανεπιστήμιο, και το Πολυτεχνείο της Κρήτης. Υπάρχουν τομείς, όπου επιστήμονες και ερευνητικές ομάδες βρίσκονται στην πρωτοπορία των αντίστοιχων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Ευρώπης. Υπάρχουν στην Κρήτη ^{προσδιαχράφησ} ξενοδοχειακές μονάδες με υψηλότατες παροχές και επαγγελματισμό που τις κατατάσσουν στις πρώτες θέσεις σε μια αυστηρή διεθνή αγορά. Υπάρχουν στην Κρήτη Δήμοι αλλά και Κοινότητες, που έχουν επιδείξει ένα ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο έργο με την αξιοποίηση των νέων θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Υπάρχουν στην Κρήτη κύttara πολιτισμού και πνευματικής παραγωγής που ακουμπάνε σταθερά σε πλούσια στρώματα μιας μεγάλης πνευματικής παράδοσης, σε επαφή όμως με τα σύγχρονα πολιτιστικά ρεύματα.

Όπως στην Κρήτη, παντού στην Ελλάδα υπάρχουν δύο παράλληλες Ελλάδες. Η Ελλάδα της κρίσης και η Ελλάδα της δημιουργίας. Χρέος μας είναι να τελειώνουμε με ό,τι καθηλώνει τον τόπο και να δώσουμε στις δυνάμεις της δημιουργίας τον πρώτο ρόλο. Αυτή είναι η πρόκληση της εποχής μας. Αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα της κοινωνίας μας. Αυτή είναι η ιστορική ευκαιρία της χώρας. Σ' αυτή την πρόκληση καλώ να ανταποκριθούν, όλες οι δημιουργικές δυνάμεις του τόπου, πέρα και έξω από κόμματα, πέρα και έξω από κομματικές γραμμές και περιχαρακώσεις. Αυτό είναι το μέλλον της χώρας. Και το μέλλον δεν έχει αποκλειστικούς ιδιοκτήτες ή διαχειριστές.

Τονίζω λοιπόν ότι πρέπει να αρνηθούμε την υποταγή στην κρίση και την μοιρολατρική κρισιολογία. Ήλθε η ώρα των μεγάλων πρωτοβουλιών, ήλθε η ώρα των μεγάλων αποφάσεων.

Εδώ από την Κρήτη ας ξεκινήσει το μήνυμα για μια νέα εποχή της Ελλάδας, για τη μεγάλη στροφή στο ρωμαλέο εκσυγχρονισμό των δομών και λειτουργιών της κοινωνίας μας.

Το όραμά μας για την Κρήτη είναι η ανάδειξη της σε οικονομικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής της Νότιο-Ανατολικής Μεσογείου. Να γίνει βασικός κόμβος επικοινωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Ν-Α Μεσογείου σταυροδρόμι διαφορετικών πολιτισμών και πόλος έλξης για την συνεργασία στο εμπόριο, τον τουρισμό, την γεωργία, την εκπαίδευση και την τεχνολογία.

Να αποτελέσει σημείο αναφοράς και πρωτοβουλίας για την προώθηση της συνεργασίας των Μεσογειακών χωρών, την εδραίωση της ειρήνης και της οικονομικής ανάπτυξης.

Η Περιφέρεια, οι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, οι επαγγελματικοί φορείς της Κρήτης έχουν έγκαιρα συνειδητοποιήσει τις νέες δυνατότητες, τον νέο ρόλο της Κρήτης ως πύλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Μεσόγειο. Με ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό και επενδυτικό πρόγραμμα που θα αφορά όλους τους τομείς της Οικονομίας και περιλαμβάνει έργα μεγάλης πνοής, μπορούμε να θα διαμορφώσουμε μία νέα φυσιογνωμία και να ανοίξουμε μία νέα προοπτική ανάπτυξης για την Μεγαλόνησο. Η κυβέρνηση έχει επεξεργαστεί και εφαρμόζει

ήδη ένα Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Υποδομών, το οποίο θα σας περιγράψω με συντομία. Από αύριο, εγώ και υπουργοί της κυβέρνησης θα συζητήσουμε διεξοδικά με τους φορείς του νησιού για την καλύτερη εφαρμογή αυτού του Προγράμματος, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η γρήγορη ολοκλήρωσή του και η αξιοποίησή του.

Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Κρήτης περιλαμβάνει έργα στους τομείς της Ενέργειας, των Μεταφορών, των Επικοινωνιών, του Τουρισμού και της Γεωργίας :

1. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το ενεργειακό αποτελεί ίσως το οξύτερο αναπτυξιακό πρόβλημα της Κρήτης. Η ενεργειακή ζήτηση υπερβαίνει τις δυνατότητες του εγκατεστημένου συστήματος, με όλες τις γνωστές συνέπειες: συχνές διακοπές στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, αβεβαιότητα λειτουργίας παραγωγικών μονάδων και κίνδυνος καθολικής συσκότισης. Το επεισόδιο της 11ης Μαΐου αποκάλυψε με δραματικό τρόπο την σημερινή ανεπάρκεια του συστήματος και δείχνει ξεκάθαρα ότι ο καιρός των συζητήσεων και των τοπικών αντιπαραθέσεων τέλειωσε και ήρθε η ώρα της υπεύθυνης αντιμετώπισης του προβλήματος.

Οι εργασίες άμεσης ανακούφισης του συστήματος ξεκινούν αμέσως με την εγκατάσταση των δύο νέων αεριοστροβίλων στον Σταθμό των Χανίων, που σταδιακά θα αντικαταστήσουν τους σημερινούς στροβίλους παλιάς τεχνολογίας και δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Αντίθετα, η λειτουργία των νέων

μονάδων δεν συνεπάγεται καμία πρόσθετη περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής. Την οριστική λύση του ενεργειακού προβλήματος θα δώσει η κατασκευή του νέου Ατμο-Ηλεκτρικού σταθμού στον Αθερινόλακκο. Η ΔΕΗ προχωρεί ήδη στην αγορά της γης και καταρτίζει τα σχετικά συμβόλαια.

Εκτός από την εγκατάσταση των μονάδων παραγωγής, η Περιφέρεια της Κρήτης σε συνεργασία με την ΔΕΗ εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειακής οικονομίας με την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την εγκατάσταση ανεμογεννητριών, την κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών έργων, καθώς και μέτρα εξοικονόμησης και ορθολογικής διαχείρισης της ενέργειας.

Φαίνεται έτσι, ότι - έστω και με καθυστέρηση - βρισκόμαστε μπροστά σε μία σύγχρονή, περιβαλλοντικά καθαρή και μακροπρόθεσμη λύση του ενεργειακού προβλήματος της Κρήτης. Η κυβέρνηση δεσμεύεται να υλοποιήσει το πρόγραμμα αυτό σε όλες του τις συνιστώσες, παρά το υψηλό του κόστος. Στην προσπάθειά μας αυτή θέλουμε την υποστήριξη και την συμμετοχή της κρητικής κοινωνίας και των συλλογικών της φορέων. Θα πρέπει να μην λησμονούμε ότι κάθε καθυστέρηση, ανεβάζει το κόστος του έργου και ζημιώνει όχι μόνο την Εθνική Οικονομία, αλλά πρωτίστως την οικονομία της Κρήτης και υπονομεύει την δυνατότητά της να αναδειχθεί σε ένα σύγχρονο πόλο ανάπτυξης.

2. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η Κρήτη αποτελεί την νοτιότερη Ευρωπαϊκή Περιφέρεια, κατέχει μοναδική στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι των ναυτιλιακών και εμπορικών γραμμών της Μεσογείου και αυτό της δίνει την ευκαιρία να εξελιχθεί σε ασφαλή και αξιόπιστο Διεθνή Κόμβο Μεταφορών και Εμπορίου.

Η πολιτική της Κυβέρνησης στον τομέα των μεταφορών επιδιώκει να αναδειχθεί η Κρήτη σε **Διεθνές Κέντρο Συνδυασμένων Μεταφορών**, το οποίο θα ενταχθεί στον σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Πολιτική Μεταφορών. Στο πλαίσιο του Κέντρου αυτού, πρωταρχικό ρόλο θα διαδραματίσει το **Λιμάνι του Ηρακλείου** για τις θαλάσσιες μεταφορές σε συνδυασμό με το **Λιμάνι της Σούδας**, ενώ οι αερομεταφορές θα υποστηριχθούν από τα Αεροδρόμια Ηρακλείου και Χανίων, συνεπικουρούμενα από το Αεροδρόμιο ~~Ανατολικής~~ Κρήτης. Στο μεταφορικό δίκτυο εντάσσεται και ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, ο οποίος καταλήγοντας στο Καστέλι Κισσάμου συνδέεται ακτοπλοϊκά με το Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο TERN.

Η αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών της Κρήτης γίνεται με ένα πλέγμα έργων που είτε εκτελούνται ήδη ή έχουν προγραμματιστεί ν' αρχίσουν άμεσα, και το συνολικό κόστος των οποίων προσεγγίζει τα 70 Δις. Δρχ. Συγκεκριμένα :

- Ολοκληρώνεται στο μεγαλύτερο μέρος του ο Βόρειος Οδικός Άξονας της Κρήτης, και συμπληρώνεται το πλέγμα των κατακόρυφων οδικών συνδέσεων με την Νότια πλευρά. Ταυτόχρονα θα ξεκινήσουμε μία ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του Νότιου Άξονα, ο οποίος χρειάζεται συνδετικά έργα και αναβάθμιση υφισταμένων τμημάτων του.
- Εκτελούνται έργα αναβάθμισης της διακίνησης εμπορευμάτων στο λιμάνι του Ηρακλείου, και καταβάλλονται προσπάθειες για την αξιοποίηση της Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου και την διεύρυνση των θαλασσίων συνδέσεων με την Ιταλία, την Κύπρο και χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Σημαντικάς κλίμακας έργα γίνονται επίσης στα λιμάνια Σούδας, Καστελλίου, Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου και Σητείας.

Στα αεροδρόμια ανοίγει μια νέα εποχή :

- Η υποδομή και τα κτίρια του αεροδρομίου Χανίων έχουν ήδη ολοκληρωθεί, όπως επίσης και το μεγαλύτερο μέρος των κτιριακών εγκαταστάσεων του αεροδρομίου Ηρακλείου. Το πιο σημαντικό όμως, είναι η απόφασή μας για την κατασκευή του Λοξού Διαδρόμου. Οι σχετικές προμελέτες είναι ήδη έτοιμες, και έχουν δεσμευθεί οι απαιτούμενοι πόροι για την χρηματοδότηση του από το Ανταποδοτικό Τέλος Αεροδρομίων, το γνωστό Σπατόσημο. Το έργο θα πραγματοποιηθεί με απολύτως συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα:

- Το επόμενο δεκαπενθήμερο υπογράφεται η ανάθεση των περιβαλλοντικών μελετών στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός 4 περίπου μηνών. Μετά την περάτωση τους θα προχωρήσουμε αμέσως στην **ενιαία** ανάθεση Μελέτης και Κατασκευής χωρίς άλλα ενδιάμεσα στάδια.

Επεκτείνεται επίσης το Αεροδρόμιο της Σητείας και με βάση την πρόσφατη μελέτη προχωρούμε στην ανάθεση του έργου. Τέλος, εξετάζεται η εκδήλωση ενδιαφέροντος Αυστριακών συμφερόντων για την κατασκευή και εκμετάλλευση του αυτοχρηματοδοτούμενου αεροδρομίου στον νομό Λασιθίου. Ο συνδυασμός των μεταφορικών υποδομών και αεροδρομίων θα πρέπει να εξετασθεί συνολικά για όλο το νησί έτσι ώστε να διαμορφωθούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες αξιοποίησης και βιωσιμότητας.

3. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η ύπαρξη σύγχρονης επικοινωνιακής υποδομής αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εκπαίδευση, την έρευνα, την προσέλκυση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας, αλλά και για την ποιοτική αναβάθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, της υγείας και του τουρισμού.

Με τα έργα που εκτελούνται, οι τηλεπικοινωνίες αναβαθμίζονται σημαντικά με στόχο την υψηλή αξιοπιστία, το μεγάλο εύρος υπηρεσιών και την μεγαλύτερη δυνατή κάλυψη.

Η στρατηγική θέση του νησιού ευνοεί την δικτύωση με άλλες χώρες, και η Κρήτη, διαθέτει ήδη δύο κόμβους που συνδέουν την χώρα μας την Μέση Ανατολή, την Κύπρο και την Γαλλία και μέσω αυτών με τα διεθνή τηλεπικοινωνιακά δίκτυα.

Πέραν των μεγάλων πόλεων στις οποίες υπάρχει επαρκής ανάπτυξη των αστικών δικτύων, ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την κάλυψη ορεινών και δύσβατων περιοχών με το ειδικό πρόγραμμα εξοπλισμού οικισμών με Ραδιοσυστήματα. Παράλληλα, συνεχίζεται η εγκατάσταση ψηφιακών παροχών, που στο τέλος του '96 θα αποτελούν το 56% του συνόλου των παροχών και το 2000 θα υπερβούν το 78%. Συγκριτικά αναφέρω ότι το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι σήμερα 40%.

Η Κυβέρνηση προωθεί τον χαρακτηρισμό του νησιού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως “περιοχής ευρείας ζώνης επικοινωνιών”. Ο στόχος αυτός προϋποθέτει σύγχρονη επικοινωνιακή υποδομή και ύπαρξη ισχυρού ερευνητικού δυναμικού στον τομέα των επικοινωνιών και δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις για την προτιμησιακή εφαρμογή πρωτοποριακών τεχνολογιών επικοινωνίας στο πλαίσιο σχετικών πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Τουρισμός αποτελεί τον δυναμικότερο τομέα της Κρητικής Οικονομίας, ο οποίος συμπαρέσυρε σε μία έντονη αναπτυξιακή (αν και όχι πάντα σχεδιασμένη) τροχιά και τις άλλες παραγωγικές

δραστηριότητες. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιού στον τομέα του Τουρισμού είναι μεγάλα: Μοναδικό κλίμα και σταθερότητα καιρού, φυσική ομορφιά, μακραίωνη ιστορία με πλούτο ιστορικών πόλεων και μνημείων, ζωντανό λαϊκό πολιτισμό. Παράλληλα η Κρήτη διαθέτει σημαντικές τουριστικές εγκαταστάσεις, μία δυναμική επιχειρηματική κοινότητα και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων αυτών υπάρχουν δυνατότητες σημαντικής περαιτέρω ανάπτυξης, ιδιαίτερα αν ξεπεραστούν τα προβλήματα που επισώρευσε η ίδια η τουριστική δραστηριότητα και τα οποία δεν έχουν ακόμη αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη του Τουρισμού στην Κρήτη είναι η ανισορροπία ανάμεσα στην ραγδαία αύξηση της τουριστικής ζήτησης και στην επάρκεια των βασικών υποδομών του νησιού: Οδικό δίκτυο, κατάσταση αεροδρομίων και λιμανιών, έλλειψη συγκοινωνιών και τηλεπικοινωνιών, το πρόβλημα της διάθεσης των απορριμμάτων, κλπ. Τα μεγάλα έργα που γίνονται σήμερα στην Κρήτη για την ανάπτυξη των υποδομών θα βελτιώσουν δραστικά το επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών και θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα του Κρητικού Τουρισμού. Χρειάζονται όμως να προσέξουμε και άλλα ζητήματα :

Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι η αυθαίρετη δόμηση που ανατρέπει την ορθολογική οικιστική ανάπτυξη και υποβαθμίζει το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Η πολιτεία πρέπει να πάψει να ανέχεται την αυθαιρεσία και την παραοικονομία του Τουρισμού και

να εντείνει την προσπάθεια της για την ολοκλήρωση και εφαρμογή ενός σύγχρονου Χωροταξικού Σχεδίου, το οποίο θα εξασφαλίζει την προστασία και αναβάθμιση του οικιστικού ιστού στις τουριστικές περιοχές, την σχεδιασμένη εγκατάσταση και επέκταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και τον έλεγχο των χρήσεων γης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή πολιτική πρέπει να επιδιώκει μια πιο ισόρροπη γεωγραφική κατανομή των τουριστικών δραστηριοτήτων. Ο τουρισμός στον Νότιο άξονα και στις εσωτερικές ζώνες πρέπει να ενισχυθεί. Αντίστοιχα, πρέπει να ελεγχθεί η απρογραμμάτιστη ανάπτυξη στο Βόρειο Άξονα του νησιού ιδιαίτερα στις περιοχές με υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων, οι οποίες έχουν ως συνέπεια την υποβάθμιση ή και την καταστροφή του περιβάλλοντος.

Η πολιτική μας στον τομέα του Τουρισμού έχει στόχο τον συνδυασμό και την σύμμετρη αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων όλου του νησιού, έτσι ώστε η ανάπτυξη να είναι μακροπρόθεσμη, ισόρροπη και βιώσιμη. Σε γενικές γραμμές επιδιώκουμε τα εξής:

1. Ανάδειξη πολιτιστικών περιοχών και ένταξη τους στην αγορά του Τουρισμού. Εδώ εντάσσονται οι αναπλάσεις παραδοσιακών αστικών κέντρων και η αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων και μνημείων. Μελετάται τουλάχιστον μία μεγάλης έκτασης παρέμβαση σε κάθε περιοχή, όπως για παράδειγμα το Αρχαιολογικό και Οικολογικό Πάρκο της Κνωσού, το Αρχαιολογικό Πάρκο Ελεύθερνας, η ευρύτερη περιοχή Πρεβέλης. Επίσης η ίδρυση

πολιτιστικών κέντρων, η αναβάθμιση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και η οργανωμένη προβολή του Κρητικού Πολιτισμού με σύγχρονα μέσα.

2. Δεύτερος στόχος είναι η επέκταση της τουριστικής περιόδου και η ανάπτυξη νέων μορφών Τουρισμού, (χειμερινός, συνεδριακός, αγροτικός, κλπ), με την αξιοποίηση των έργων τουριστικής υποδομής, την κατασκευή λιμανιών αναψυχής, και την δημιουργία συνεδριακών εγκαταστάσεων. Με τα έργα διαχείρισης ακτών και μικρών νησιών, την προστασία δασών και βιοτόπων αναδεικνύονται οι φυσικοί πόροι του νησιού και δημιουργούν νέες προοπτικές τουριστικής εκμετάλλευσης.

3. Πρέπει επίσης να αναληφθεί η πρωτοβουλία από τους ίδιους τους τουριστικούς παράγοντες και τους φορείς του νησιού, με σκοπό την διαμόρφωση μιας μακροχρόνιας στρατηγικής για τον τουρισμό της Κρήτης, την έγκαιρη πρόβλεψη των απαιτούμενων υποδομών, την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, την αυτοχρηματοδότηση έργων που ωφελούν κυρίως τον τουρισμό, την κατάρτιση του προσωπικού σε σύγχρονες γνώσεις και ειδικότητες.

5. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η θεαματική οικονομική βελτίωση της Κρήτης κατά την τελευταία εικοσαετία βασίστηκε ~~κυρίως στην γεωργία και στον τουρισμό~~ ^{ο χι λεύκω} ^{αλλα κι ο τη γεωργία} πρωτογενής τομέας παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία του νησιού, αφού η συμβολή του ανέρχεται περίπου στο 1/3 του

προϊόντος της περιφέρειας, σε σύγκριση με το 18% περίπου του εθνικού μέσου όρου.

Η Κρήτη διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον πρωτογενή τομέα, και πρέπει να δούμε πως θα αξιοποιηθούν καλύτερα. Στόχος μας είναι η προσαρμογή της γεωργίας στις συνθήκες της Ενιαίας Αγοράς με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραδοσιακών καλλιεργειών, την ανάπτυξη νέων προϊόντων που αξιοποιούν το ευνοϊκό κλίμα, τον εκσυγχρονισμό της κτηνοτροφίας και την ενίσχυση της αλιείας και του δασικού πλούτου.

Για να πετύχουμε αυτό τον στόχο, πρέπει να εξασφαλίσουμε τις κατάλληλες υποδομές άρδευσης, διακίνησης και εμπορίας προϊόντων, να φροντίσουμε για την κατάρτιση του αγροτικού δυναμικού σε σύγχρονες τεχνολογίες και να στηρίξουμε τις τοπικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

πρέπει να
Βασική προτεραιότητα αποτελεί^{ει} ή άρδευση με την αξιοποίηση των υδατικών πόρων της Κρήτης. Σε όλους τους νομούς βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών και αρδευτικών δικτύων, συνολικού κόστους της τάξεως των 20 Δις. δρχ. Με τα έργα αυτά θα αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των αρδευομένων εκτάσεων. Παρ' όλα αυτά γνωρίζουμε ότι οι ανάγκες δεν έχουν ακόμη αντιμετωπισθεί. Η άρδευση θα εξακολουθήσει να παραμένει βασική μας προτεραιότητα και στο άμεσο μέλλον.

Για να διευκολυνθεί η διακίνηση και εμπορία των προϊόντων ενισχύεται το αγροτικό οδικό δίκτυο και θα πρέπει να εξετασθεί η δημιουργία εμπορευματικών σταθμών αερομεταφοράς προϊόντων με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα της Περιφέρειας και με αυτοχρηματοδότηση. Δημιουργούνται επίσης υποδομές για την τυποποίηση, την διασφάλιση ποιότητας και την σήμανση των αγροτικών προϊόντων, με στόχο την επώνυμη παραγωγή και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους στις ξένες αγορές.

Βασικός στόχος του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης είναι η αναβάθμιση του αγροτικού χώρου με την προστασία της αγροτικής γης και την σύνδεση πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με την δημιουργία σύγχρονων μονάδων συσκευασίας και μεταποίησης των προϊόντων. Υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στην ποιότητα της αγροτικής ζωής και την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της Κρήτης. Για το λόγο αυτό, ενισχύουμε την ανάπτυξη των αγροτικών οικισμών, την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάδειξη της ξεχωριστής ταυτότητας του αγροτικού χώρου.

Πέρα όμως από τα αναπτυξιακά έργα και την ενίσχυση των αγροτικών επιχειρήσεων, πρέπει να φανούμε τολμηροί και στην αλλαγή ορισμένων αρνητικών καταστάσεων, που ξεκίνησαν κάποτε σαν γραφικότητες, αλλά σήμερα απειλούν όχι μόνο την αγροτική παραγωγή και την ήρεμη ζωή στην ύπαιθρο, αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης όλου του νησιού. Αναφέρομαι στα φαινόμενα της ζωοκλοπής, της καταπάτησης αγρών, της οπλοφορίας και οπλοχρησίας που έχουν λάβει πλέον ανεξέλεγκτες διαστάσεις.

ρ Ήδη απρωθίσας εγκατέλειψε μηναν την αύγουστον
αυτών 68 νήματα μεταξύ της περιοχής. «**Κρήτη**».

Ισχυρίζονται μερικοί ότι τα φαινόμενα αυτά συμβολίζουν την παλικαριά και τον ανυπότακτο χαρακτήρα του νησιού. Νομίζω πώς αυτό αποτελεί μεγάλη προσβολή στους ηρωικούς αγώνες της Κρήτης εναντίον των κατακτητών κάθε προέλευσης. Δεν ήταν οι καταπατητές που έδωσαν την Μάχη της Κρήτης, ούτε οι ζωοκλέφτες που έκαναν αντίσταση στην Χούντα. Την παλικαριά του νησιού δεν την εκφράζουν οι «παλικαράδες», αλλά η γενναιότητα και η αυταπάρνηση που έδειξε ο λαός της Κρήτης σε δύσκολες και επικίνδυνες εποχές.

Εάν αδιαφορήσουμε για το πρόβλημα αυτό, δεν είναι μόνο ότι θα προσβάλλουμε την Ιστορία της Κρήτης, αλλά θα βρεθούμε αντιμέτωποι με ακόμα χειρότερες καταστάσεις οργανωμένου εγκλήματος και διακίνησης όπλων. Πρέπει να αντιδράσουμε άμεσα και αποφασιστικά. Να αγωνιστούμε όλοι για να παραμείνει η Κρήτη το σύμβολο της ελευθερίας και της γενναιότητας και να μην αφήσουμε την ψύχωση των όπλων να απλωθεί στην ύπαιθρο και να δηλητηριάσει τις κοινωνικές εκδηλώσεις.

Η Πολιτεία θα φροντίσει για την ενίσχυση της αγροφυλακής, την εφαρμογή της νομοθεσίας για τους βοσκότόπους,^{και} την παραδειγματική τιμωρία της ζωοκλοπής.^P Μαζί με την τοπική κοινωνία, να συνεργαστούμε για να σταματήσει η εμπορία, η κατοχή και η χρήση των όπλων. Να μην ανεχθούμε πια **την σπατάλη της ανθρώπινης ζωής**, απλώς και μόνο επειδή μερικοί θέλουν να επιδειχθούν και δήθεν να μιμηθούν ένα ηρωικό παρελθόν με το οποίο δεν είχαν ποτέ καμμία σχέση.

6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Στις μέρες μας, η ύπαρξη σε μία περιοχή δυναμικών ερευνητικών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με πλούσια ερευνητική παραγωγή σε σύγχρονους τομείς υψηλής τεχνολογίας αποτελεί μοναδικό απόκτημα και πλεονέκτημα. Η ύπαρξη παραδοσιακής βιομηχανίας στην περιοχή δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων και επιχειρήσεων. Περισσότερο βαρύνει η επάρκεια των μεταφορών, της ενέργειας και των επικοινωνιακών υποδομών, η ύπαρξη σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών, η διαθεσιμότητα γης και η ύπαρξη καλά καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Σήμερα στην Κρήτη οι προϋποθέσεις αυτές σε μεγάλο βαθμό υπάρχουν και συμπληρώνονται.

Μετά από μια δεκαπενταετία ανάπτυξης του πανεπιστημιακού και ερευνητικού συστήματος, η Κρήτη διαθέτει:

- Ένα πλήρες, αποκεντρωμένο Πανεπιστήμιο με λαμπρές επιδόσεις στις θετικές, ανθρωπιστικές και ιατρικές επιστήμες.
- Το Πολυτεχνείο στα Χανιά με ισχυρούς τομείς υψηλής τεχνολογίας.
- Το Ιδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ITE) που με την ποιότητα της δουλειάς του έχει αναδειχθεί σε ερευνητικό κέντρο διεθνούς φήμης.
- Το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας (ΙΘΑΒΙΚ) με το σημαντικό έργο που διεξάγει .

- Το Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης, που φιλοδοξεί να αποτελέσει χώρο εγκατάστασης επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας για την αξιοποίηση της ερευνητικής δραστηριότητας του ΙΤΕ.

Παράλληλα, το Μεσογειακό Αγροτικό Ινστιτούτο παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση σε σύγχρονους τομείς της γεωργίας και του περιβάλλοντος, ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος του ΤΕΙ στην κατάρτιση σε σύγχρονα επαγγέλματα.

Θα πρέπει εδώ να αναφέρω ότι σημαντικοί πόροι του 2ου ΚΠΣ διατίθενται για την ολοκλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων και των υποδομών των ιδρυμάτων αυτών. Με όλο αυτό το πλέγμα εκπαίδευσης, έρευνας και τεχνολογίας, μπορούμε να κάνουμε την Κρήτη πόλο έλξης, σύγχρονων επενδύσεων για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και κέντρο κατάρτισης που θα απευθύνεται σε όλη την Μεσόγειο.

Για να πετύχουμε αυτό, πρέπει να δώσουμε έμφαση :

- στην υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης και της έρευνας
- στην εξωστρέφεια, τις διεθνείς συνεργασίες και την ανταγωνιστικότητα
- στην προώθηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων, και όχι αποσπασματικές ενέργειες

Χρέος της Πολιτείας είναι να αναγνωρίσει την σημασία αυτής της προσπάθειας και να την συνδράμει. Να αντιμετωπίσει με θάρρος και πρωτοβουλία τα προβλήματα των πανεπιστημιακών και των

ερευνητών που ζουν εδώ και δημιουργούν, παρά τις αντιξοότητες των μεγάλων αποστάσεων και της έλλειψης υποδομών.

Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε το εξαίρετο επιστημονικό δυναμικό της Κρήτης και να του δώσουμε τη θέση που του αξίζει.

7. Η ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η προοπτική ανάδειξης της Κρήτης σε αναπτυξιακό κέντρο της Μεσογείου δεν είναι ανεδαφική, όπως ίσως θα ακουγότανε μερικά χρόνια πριν, αλλά βασίζεται στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Μεσογείου και η διαδικασία μείωσης των εντάσεων και ειρήνευσης της Μέσης Ανατολής. Η Ευρωπαϊκή πολιτική προς τις χώρες της Μεσογείου- γνωστή ως "Πολιτική Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας" - αποτελεί σήμερα έναν από τους πυλώνες της κοινής Ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής. Οι βασικοί στόχοι της πολιτικής αυτής είναι:

- α) να εμπεδώσει την ειρήνη και την σταθερότητα στην περιοχή,
 - β) να ενισχύσει τις προϋποθέσεις οικονομικής ανάπτυξης,
- και
- γ) να προωθήσει την κοινωνική και πολιτισμική συνεργασία.

Η Συνεργασία προετοιμάζει τις εμπλεκόμενες χώρες για την υπογραφή μιας νέας γενιάς Ευρωμεσογειακών Συμφωνιών που θα ενισχύσουν τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις και την μετάβαση των χωρών αυτών σε οικονομίες της αγοράς. Στον πολιτικό τομέα

περιλαμβάνονται αναφορές στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στην ανάγκη των σχέσεων διαλόγου και καλής γειτονίας, αρχές που για πρώτη φορά προβάλλονται συνολικά στην περιοχή, αρχές που όλες οι συμμετέχουσες χώρες -συμπεριλαμβανομένης ακόμα και της Τουρκίας- οφείλουν να σεβαστούν.

Στον οικονομικό τομέα προβλέπεται η σταδιακή άρση δασμών και εμποδίων με την δημιουργία Ζώνης Ελεύθερων Ανταλλαγών, η συνεργασία για τον εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η τεχνολογική συνεργασία, η προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και η άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν τις επενδύσεις. Ειδική έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη διασυνοριακών συνεργασιών στις τηλεπικοινωνίες, τον τουρισμό, το περιβάλλον, τα ενεργειακά δίκτυα την έρευνα και τεχνολογία. Οι διασυνοριακές αυτές δράσεις θα αποτελέσουν το υπόβαθρο για την διαμόρφωση κοινών περιφερειακών πολιτικών στην Μεσόγειο με την συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα ως κατεξοχήν Μεσογειακή χώρα της κοινότητας, με παραδοσιακά καλές σχέσεις με τις χώρες της Ν.Α. Μεσογείου πρέπει να αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο για την προώθηση και υλοποίηση αυτής της Ευρωμεσογειακής συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η Κρήτη βρίσκεται ήδη στην πρώτη γραμμή. Η Περιφέρεια της Κρήτης έχει ήδη να επιδείξει σημαντικό έργο συνεργασιών με φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, επαγγελματικές οργανώσεις και κρατικούς φορείς χωρών της Μεσογείου. Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να συνεχιστούν με την

αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων που δημιουργεί το πρόγραμμα MEDA και να διαμορφώσουν μόνιμες συνεργασίες ενταγμένες στην νέα αναπτυξιακή προοπτική της Κρήτης και το νέο ρόλο της στην Μεσόγειο.

Αγαπητοί φίλοι,

Αυτό είναι το όραμά μας για την Κρήτη. Είναι μέρος του οράματός μας για την Ελλάδα.

Στις προσπάθειές μας αυτές έχουμε τροχοπέδη την τουρκική επιθετικότητα κατά της Ελλάδας.

Η τουρκική πολιτική με στόχους και μέσα άλλων εποχών υπονομεύει την σταθερότητα στην περιοχή. Αντιστρατεύεται τις αξίες και τις αρχές πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε ο Ελληνικός και ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός. Αυτή η πολιτική είναι αδιέξοδη. Η Ελλάδα θα αντισταθεί με κάθε μέσο σ' αυτή την πολιτική. Δεν διεκδικούμε τίποτα αλλά και δεν παραχωρούμε τίποτα. Η κυβέρνηση, όλες οι πολιτικές δυνάμεις, ο Ελληνισμός μέσα κι έξω από την χώρα συσπειρωμένος και με ψυχραιμία μπορούν να αντιμετωπίσουν κάθε απειλή. Οι διπλωματικές μας υπηρεσίες, οι ένοπλές μας δυνάμεις, ο κρατικός μηχανισμός, συντονισμένοι δραστηριοποιούνται και παρακολουθούν τις εξελίξεις προάγοντας και προασπίζοντας τα εθνικά μας συμφέροντα.

Χρειάζεται ωστόσο μια πατριωτική συσπείρωση.

Πατριωτισμός σήμερα δεν είναι να βγούμε στους δρόμους ή να πάρουμε τα βουνά. Είναι πώς ο καθένας από την θέση του, την δουλειά του, τις δυνατότητές του συμβάλλει στις πολιτικές που κάνουν την Ελλάδα ισχυρή στο εσωτερικό μέτωπο με κύρος και επιρροή στα ~~διεθνή~~ κέντρα αποφάσεων. Πως διαμορφώνουμε συμμαχίες, πως διατυπώνουμε επιχειρήματα, πως πείθουμε για τα δίκαια μας σε ένα κόσμο αλληλεξάρτησης και διαπλοκής οικονομικών συμφερόντων. Αυτό είναι το στοίχημα μας και θα το κερδίσουμε όσο κι αν είναι ο αγώνας μακρύς και επίπονος.

Μιλώ εδώ ~~για~~^{και} δύο δρασκελιές δίπλα μας είναι η Γαύδος. Όποιος αμφισβητεί την Γαύδο είναι σαν να αμφισβητεί την Κρήτη, όποιος αμφισβητεί την Κρήτη είναι καταδικασμένος. Δεν έχω να προσθέσω τίποτα άλλο στο θέμα αυτό.

Αγαπητοί φίλοι,

Ένα κεντρικό σημείο συζητήσεων αυτές τις μέρες είναι το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Μερικοί προσπαθούν να παρουσιάσουν το Συνέδριο, ως ένα πεδίο προσωπικών αντιπαραθέσεων. Εκφράζουν τη νοοτροπία της κρίσης. Εγώ δεν αισθάνομαι ως κομμάτι της κρίσης. Θεωρώ ότι το ΠΑΣΟΚ είναι δύναμη υπέρβασης της κρίσης, δύναμη πρωτοβουλίας και πρωτοπορίας της ελληνικής κοινωνίας. Το Συνέδριο μας θα επικυρώσει την ενότητα της παράταξής μας. Θα επισφραγίσει την ανανέωση του ιδεολογικού και πολιτικού μας λόγου. Θα ανοίξει δυναμικά το δρόμο για μια ανανέωση των σχέσεών μας με τις δυνάμεις πρωτοπορίας της ελληνικής

κοινωνίας. Το ΠΑΣΟΚ θα βγει από το Συνέδριο ενωμένο και ανανεωμένο. Θα βγει με την δυναμική μιας νέας νίκης.

Όταν μιλάω για νίκη δεν μιλάω για τη νίκη στις επόμενες εκλογές, ^{χιονο} + στο τέλος αυτής της κυβερνητικής τετραετίας. Θα γιορτάσουμε όλοι μαζί + αυτή τη νίκη στις επόμενες εκλογές. Μιλάω για κάτι περισσότερο. Μιλάω για μια νίκη, όχι μόνον του κόμματός μας και της παράταξής μας, αλλά για την νίκη του καινούργιου απέναντι στο παλιό. Για μια νίκη της Ελλάδας της δημιουργίας απέναντι σε ό,τι θέλει να μας καθηλώσει στο παρελθόν. Μιλάω για τη δημιουργία μιας ισχυρής Ελλάδας πάνω στα ερείπια ενός απαρχαιωμένου και αποτελματωμένου σκηνικού.

Το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ θα είναι η αφετηρία μιας συνολικής ανασύνθεσης του πολιτικού σκηνικού. Από το ΠΑΣΟΚ θα δοθεί το σύνθημα μιας νέας εποχής, που θα συμπαρασύρει σε θετική κατεύθυνση το σύνολο της πολιτικής μας ζωής. Στο ΠΑΣΟΚ θα δώσουμε καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις στα προβλήματα της χώρας. Καθαρές και μακροπρόθεσμες λύσεις στις κομματικές μας λειτουργίες, ώστε να δώσουμε αποτελεσματικές απαντήσεις και στη διακυβέρνηση της χώρας.

Αγαπητοί φίλοι,

αὐτὸν εὖ οὐσιόν

Η Κρήτη είναι ο τόπος που αρμόζει να δώσουμε με δύναμη το μήνυμα της νέας εποχής που θέλουμε να δημιουργήσουμε. Με τους Κρητικούς μπροστάρηδες σ' αυτή την εθνική προσπάθεια θα πετύχουμε.

Εμπρός για μια ισχυρή Ελλάδα. Μια Ελλάδα της δημιουργίας και της προόδου. Μια Ελλάδα εξωστρεφή και όχι εσωστρεφή, μια Ελλάδα επιθετική και όχι αμυντική στο διεθνές περιβάλλον, μια Ελλάδα ισότιμο εταίρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι Ελλάδα της περιφέρειας της Ευρώπης. Εμπρός για μια νέα εποχή για το ΠΑΣΟΚ, μια νέα εποχή για την Ελλάδα, *κοίνη μαρία σπουδή για την Ελλάδα.*